

Jak udělat z Česka lídra zelené transformace?

This project is part of the European Climate Initiative (EUKI) of the German Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action (BMWK).

Dne 11. října 2023 se v Kampusu Hybernská uskutečnil expertní kulatý stůl na téma “Jak udělat z Česka lídra zelené transformace?”. Akci spolupořádalo Centrum pro dopravu a energetiku, Klimatická koalice a Změna k lepšímu. Na úvod zazněly příspěvky Tomáše Hrudy z Úřadu vlády, Gabriely Měsíkové ze Změny k lepšímu, Martina Hausenblase z Institutu PULS, Kateřiny Davidové z Klimatické koalice a Vojtěch Kotecký z Univerzity Karlovy. Diskuzi moderovala Barbora Urbanová z Centra pro dopravu a energetiku a probíhala pod pravidly Chatham House. Diskuze u kulatého stolu se dále zúčastnili zástupci několika českých ministerstev, nevládní sféry, akademické sféry a soukromého sektoru. Celkem dorazilo asi 20 účastníků.

Cílem kulatého stolu bylo diskutovat pozitivní vizi, jak reálně využít příležitostí zelené transformace v ČR a zajistit si konkurenceschopnost do budoucna. V současné době probíhá několik procesů, které ovlivní vývoj české ekonomiky do budoucna. Na globální úrovni je to rostoucí deglobalizace, snaha o zkracování dodavatelských řetězců a rostoucí státní subvence do výroby zelených technologií v USA či Číně. EU na tento vývoj reaguje např. návrhem Aktu o klimaticky neutrálním průmyslu či uvolněním pravidel pro státní podporu. Na domácí úrovni pak probíhá aktualizace strategických dokumentů v oblasti energetiky a klimatu (Národní energeticko-klima-

tický plán, Státní energetická koncepce, Politika ochrany klimatu). Zároveň vznikl vládní Výbor pro strategické investice. Je proto ideální doba začít formulovat vizi, kam by se česká ekonomika měla v příštích letech ubírat, kam směřovat potřebné investice a kde je možné si najít své místo v “zeleném závodě” a plně využít příležitostí, které nabízí.

Jedním z klíčových témat diskuze byla konkurenceschopnost a jak jí dosáhnout a udržet i v rychle měnícím se světě zelených inovací. Jako jeden z předpokladů úspěchu byly zmíněny investice do navýšení analytických kapacit státu a zajištění kompetentní státní správy, která může na nové výzvy aktivně reagovat. Zaznělo také, že stát by neměl nést investice do moderních nízkoemisních odvětví sám, ale může využít spolupráce s byznysem, který se na zelené transformaci Česka chce stále více podílet. Česká republika by navíc měla využít svých konkurenčních výhod, které má oproti jiným zemím k dispozici. Z těchto konkurenčních výhod byla diskutována zejména poloha uprostřed Evropy, díky které se Česká republika může stát křižovatkou v oblasti dopravy, energetiky či dat. Větší energetické propojení Česka se zbytkem Evropy by nám jednak zajistilo strategickou pozici v rámci EU a také přispělo ke snížení ceny elektrické energie, kdy bychom mohli do Čech přivádět levnou elektřinu z obnovitelných zdrojů z jiných částí Evropy.

Potřebné zelené investice by mohly být financovány také přesunem prostředků z dotací do fosilních paliv na podporu obnovitelných zdrojů a dalších čistých technologií. Z vybraných sektorů, které zmiňuje evropský Akt o klimaticky neutrálním průmyslu nevyčníká Česká republika zatím příliš v žádném z nich, což ovšem neznamená, že bychom se neměli pokusit vybudovat si zde základnu alespoň některých těchto technologií, např. tepelných čerpadel či baterií a přispět tak k dosažení evropského cíle stát se ve výrobě více soběstační. Co se týká financování investic do strategických čistých technologií, pro Českou republiku bude výhodnější, pokud bude EU postupovat jednotně jako celek a nebude docházet k soupeření mezi členskými státy. Pokud bude podpora ponechána čistě na členských státech, Česká republika bude v nevýhodě oproti velkým ekonomikám jako je Německo či Francie, či státy s nízkým zadlužením, které mohou snadněji využívat veřejné podpory. Celoevropský fond zaměřený na podporu rozvoje zelených průmyslových odvětví v EU by naopak mohl být pro Českou republiku výhodný.

Osazenstvo stolu se shodlo, že pro posunutí české ekonomiky směrem k udržitelnosti a konkurenceschopnosti jsou nutné předpoklady jako investice do výzkumu, cílená podpora firem, jasné regulační impulsy a zahrnutí všech

regionů do procesu transformace s větší pozorností věnovanou těm nacházejícím se doposud na okraji. Diskuze se také stočila k tomu, jak zajistit, že Česká republika efektivně využije bezprecedentního množství dostupných evropských prostředků na spravedlivou zelenou transformaci. Důraz by měl být kladen také na lepší aktivaci soukromého kapitálu a využívání výhodných bankovních úvěrů pro firmy. Ze strany firem poptávka po udržitelných investicích je.

Co se týká konkrétně otázky změn v energetice, v diskusi padla myšlenka, že by Česká republika mohla do budoucna hrát nikoliv čistě produkční roli, ale zejména roli tranzitní. Posílení přenosu elektrické energie napříč Evropou (např. ze Severního moře do středo- a východoevropského regionu) by mohlo přispět ke snížení cen. Česká republika by se tak stala zdrojem koheze Evropské unie. Nutné je ovšem nalézt celospolečenský konsensus na tom, že v tomto ohledu chce být Česko lídrem. Odvážné politické rozhodnutí by v tuto chvíli mohlo nastartovat potřebné změny, aby v budoucnu ČR nestála v zelené Evropě na periferii. ■

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag